

SİYASAL PARTİLER VE SPOR POLİTİKALARI**POLITICAL PARTIES AND SPORTS POLICIES****Erdal GÜLER**

Öğr. Gör. Dr., Bartın Üniversitesi, Ulus Meslek Yüksekokulu,

e.guler@bartin.edu.tr

ORCID ID: 0000-0002-4787-4800

Murat YAMAN

Doç. Dr., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,

murat.yaman@dpu.edu.tr

ORCID ID: 0000-0001-8659-090X

Öz

1982 Anayasası 59. maddesinde, devletin spor politikası oluşturmasına yönelik hüküm bulunmaktadır. Bu bağlamda, spor hizmetlerinin, toplumsal, siyasal, ekonomik, kültürel birçok açıdan öneminin fark edilmesiyle Türk kamu yönetimi yapılanmasında bu hizmetler, kalkınma planları, hükümet programları gibi kamu politikası belgelerinde ayrı bir başlık altında incelenmeye başlamıştır. Günümüzde ise spor faaliyetleri kamu politikası sürecinin önemli bir parçası olması ile siyasal partilerin seçim beyannamelerinde ve parti programlarında spor politikalarına ayrı bir başlık açmaya başlamışlardır. Siyasal partiler, demokratik siyasal hayatın vazgeçilmez unsurları olarak parti programları, seçim beyannameleri ile politik ilkeleri kapsamında kamuoyunun desteğini alarak siyasi iktidarı elde etmeyi amaçlamaktadırlar. Eğer siyasal partiler, iktidara gelirlirse politikalarını uygulama şansı bulacaklardır. Bununla birlikte, parti programları ve seçim beyannameleri, siyasi karar alma süreçlerine katkı sağladığı gibi kamuoyuna iktidarın izleyeceği yol haritası olarak sunulmakta ve politikaları hakkında bilgi vermektedir. Türkiye’de, 2018 tarihinde yeni hükümet modeli olan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi uygulanmaya başlamıştır. Yeni hükümet modelinde, siyasal partiler iktidarı kazanabilmek ve kendi politikalarını uygulayabilmek için ittifak arayışlarına yönelmişlerdir. Bunun sonucu olarak da bazı ittifak grupları oluşmuştur. Bu çalışmada, 2018 yılında yapılan genel seçimler sonucunda, Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde grubu bulunan Cumhur ve Millet ittifakındaki partilerin parti programları ve seçim beyannameleri spor faaliyetlerine yönelik yaklaşımlar incelenmekte ve karşılaştırmalı bir biçimde değerlendirilmektir. Dolayısıyla, siyasal partilerin spor hizmetlerine ilişkin yaklaşımları incelenerek kurulan siyasi parti ittifakların spor politikalarına yönelik bakış açıları, yaklaşımları analiz edilmektedir. Türkiye’de, spor politikalarının temenni ve dileklerden oluşmasının ötesine geçerek halkın, kamu kuruluşlarının ve sporla ilgili sivil toplum örgütlerinin katılımıyla sistematik ve stratejik şekilde planlanıp bütçelendirilmesi ve uygulanması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Siyasal Partiler, Parti Programları, Seçim Beyannameleri, Spor, Politika.**Abstract**

1982 In Article 59 of the Constitution, there is a provision for the state to establish a sports policy. With the realization of the importance of sports services in many social, political, economic and cultural aspects, these services in the Turkish public administration structure began to be examined under a separate heading in public policy documents such as development plans and government programs. Today, as sports activities are an important part of the public policy process, they have started to open a separate heading for sports policies in the election declarations and party programs of political parties. If political parties come to power, they will have a chance to implement their policies. Political parties, as indispensable elements of democratic life, aim to gain political power by getting the support of the public within the scope of party programs, election manifestos and political principles. Party programs and election manifestos are presented to the public as a roadmap to be followed by the government, as well as contributing to the political decision-making processes and informing about its policies. In Turkey, the Presidential Government System, which is a new government model, started to be

implemented in 2018. In this new government model, political parties tended to seek alliances in order to gain power. As a result, some extension groups were created. Therefore, the perspectives of political party alliances towards sports policies are analyzed by examining the approaches of political parties to sports services. It has been concluded that sports policies in Turkey should be planned, budgeted and implemented in a systematic and strategic way with the participation of the public, public institutions and sports-related non-governmental organizations by going beyond the formation of wishes and wishes.

Keywords: Political Parties, Party Programs, Election Manifesto, Sports, Policy.

Giriş

Spor, sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmanın temel unsurlarından biridir. Spor, insanın beden ve ruh sağlığını iyileştirmek, kişiliğin oluşumu ve karakter özelliklerinin gelişimini sağlamak, bilgi ve beceri kazandırmak, toplumsal barışı sağlamak gibi özelliklere sahiptir (Yetim, 2000: 64). Spor politikası, sporun kitlelere ulaştırılması, niteliğinin geliştirilmesi ve kararların uygulanması ile geleceğe yönelik ilkeler bütünü olarak tanımlanmaktadır. Spor, toplum üzerindeki eğitsel, kültürel ve toplumsal yapıcı etkileri ile kamu yararı olan kamu hizmeti niteliğine dönüşmüştür. Kamu yönetiminin, eğitim, sağlık, güvenlik gibi asli kamu hizmetleri ile birlikte spor da kamu politikasının konusu olmaya başlamıştır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan bu yana 1924, 1961 ve 1982 yıllarında üç anayasa yapılmıştır. 1924 ve 1961 Anayasalarında sporla ilgili bir hüküm bulunmamakta iken 1982 Anayasası, 59. maddesinde sporla ilgili hüküm yer almıştır (Sunay, 2016a: 336). Bu bağlamda, 1982 Anayasanın 59. maddesinde “devlet her yaştaki Türk vatandaşının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder. Devlet başarılı sporcuyu korur” ifadelerine yer vererek, spor politikalarının oluşturulması ile ilgili devlete görev ve sorumluluk verilmiştir.

Siyasal partiler, demokratik hayatın vazgeçilmez unsurları olarak parti programları, seçim beyannameleri ile politik ilkeleri çerçevesinde kamuoyunun desteğini alarak siyasi iktidarı elde etmeyi amaçlamaktadır. Siyasal partiler, bir program etrafından toplanmış, siyasi iktidarı elde etmek ya da paylaşmak amacı güden, sürekli bir örgüte sahip kuruluşlar olarak tanımlanmaktadır (Kapani, 2012:176). Eğer iktidara gelirlerse parti programları veya seçim beyannamelerindeki vaatlerini ve politikalarını uygulamaya geçirmesi beklenmektedir. Siyasal parti programları ve seçim beyannameleri, siyasi karar süreçleri ile kamu politikasının oluşmasına katkı sağladığı gibi kamuoyuna iktidarları döneminde izleyecekleri yol haritası, politikaları hakkında bilgi vermektedir.

Dolayısıyla günümüzde, sporun önem kazanması ile birlikte kamu politikası belgelerini ve gündemini oluşturan hükümet programları, beş yıllık kalkınma planları, seçim beyannameleri ve siyasal parti programları gibi kaynaklarda spor ayrı bir başlık altında incelenmeye başlamıştır. Bu konuda literatürde spor politikalarının seçim beyannamelerinde, kalkınma planlarında, hükümet ve parti programlarında incelendiği görülmüştür.

Esen vd.'ne göre 24 Haziran 2018 genel seçimlerine katılan siyasal partilerin seçim beyannamelerine bakıldığında spor, her vatandaşın temel hakkı olarak kabul edilmiş, spor başlığı ayrı olarak incelenmiş ve siyasal partilerin spor konusuna ilgisiz kalmadıkları görülmüştür (2018: 714-720). Hükümet programları ve spor politikaları ilişkisi Uçar ve Şemşit tarafından incelenmiş, onlara göre, cumhuriyet döneminden günümüze kadar 66 hükümet programından 31 hükümetin programlarında spor ve spor politikalarına yer verilmemiştir (2019: 332). Türkiye’de yönetim sisteminde sporla ilgili önemli politika belgelerinden biri de beş yıllık kalkınma planlarıdır. Örneğin On Birinci Kalkınma Planında, sporun yaşam

alışkanlığı haline getirilmesi, herkesin spor faaliyetlerine erişmesi, uluslararası başarı elde eden, prestijli spor organizasyonlarının ev sahipliği yapan ve sporun her dalında dünya çapında rekabet edebilen bir seviyeye ulaşmak amaçlanmıştır (On Birinci Kalkınma Planı 2019-2023: 152). Bu amaca ulaşmak için politika tedbirleri sıralanmıştır. Ak (2017) tarafından da kalkınma planlarında spor politikaları değerlendirilmiş ve analiz edilmiştir (2017: 65-72). Atasever, 2003 yılında 48 siyasi partinin programını incelemiştir. Bu durumda, bazı partilerin spor politikası olmadığı, bazı partilerin programda ayrı bir başlıkta incelediği bazı partilerin de sporu başka hedeflerinin içinde araç olarak değerlendirdiği tespit edilmiştir (2003). Fişek tarafından da 1980 yılında sporun anayasal kurumlarca denetlenmesinin bir aşaması olarak siyasi partilerin parti programları üzerinden spor yaklaşımları değerlendirilmiştir (1980: 306-334). Bu çalışmada, 24 Haziran 2018 tarihinden sonra Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde grubu bulunan dört partinin yani Ak Parti, MHP ve CHP, İyi Parti'nin spor yaklaşımları incelenmiş, Türk spor politikasını oluşturan unsurlar üzerinden değerlendirilmiştir.

1. Spor ve Spor Politikası

Spor, çok yönlü bir kavram olarak tanımı konusunda farklı yazarlar ve tanımlar ortaya konmuştur. Bu farklılığın sebebinin ise sporun kapsamı, amaçları, içerikleri, dalları ve yapılaş biçimlerinin farklı algılanıp değerlendirilmesi olduğudur (Doğu, 2013: 52). Fişek'e göre spor: *'insanın, doğayla savaşırken kazandığı ana becerileri ve geliştirdiği araçlı-araçsız savaşın yöntemlerini, boş zamanındaki artışa bağlı olarak, tek tek ya da topluca, barışçı biçimde ve benzetim yoluyla, oyun, oyalanma ve işten uzaklaşma için kullanılmasına dayalı estetik, teknik, fizik, yarışmacı ve toplumsal bir süreçtir.'* (Fişek, 1980: 35). Tarih sahnesine oyun, oyalanma, işten uzaklaşma aracı olarak çıkan spor, günümüzde ise, örgütler, kitleler, gençlik, kadın, engelliler, meslekleşme, iş bölümü gibi birçok kavramla ilişkilendirilmektedir. Diğer bir ifadeyle spor, birey-toplum ve uluslararası boyutta çok yönlü ve önemli etkileri olan sosyal bir kurum haline gelmiştir. Bu niteliklerinden dolayı, spor günümüzde çok yönlü, yararlı, amaçlı ve etkili bir önem kazanmış ve evrenselleşmiştir (Yetim, 2000: 64).

Politika, bir takım kuruluş veya kişilerin bir sorunu çözmeye izledikleri amaçlı hareketler bütünü olarak tanımlanabilir. Kamu politikası ise, kamu yönetiminin (hükümetin) yapmayı ya da yapmamayı seçtikleri her şeydir (Akt. Çevik ve Demirci, 2012: 11). Spor politikası, sporun kitlelere ulaştırılması, niteliğinin geliştirilmesi ve kararların uygulanması ile geleceğe yönelik ilkeler bütünüdür. Türkiye'de spor politikalarının amacı, ulusal sporun örgütlenmesi, güçlendirilmesi ve sporcu gelişiminin yönlendirilmesidir (Gök ve Sunay, 2010: 8). Dünyanın ve Türkiye'nin gelişen ve değişen koşulları artık yeni bir spor politikasını zorunlu kılmaktadır. Türkiye'de spor yönetimi anlayışı ve felsefesi özellikle Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın kurulması ile başlamış ve 'Türk Spor Politikası' yazılarak kalkınma planlarında spor ve spor yönetimi kavramları detaylı bahsedilmeye başlanmıştır (Ekmekçi, 2016:15). Sunay'a göre Türk spor politikasını oluşturan unsurlar, teşkilatlanma, özerk federasyonlar, tesis, eğitim, sponsorluk, sporcu sağlığının korunması, uluslararası ilişkiler, spor ortamı olmak üzere sekiz ana başlıkta değerlendirilmiştir (2016a: 339-343).

Tablo 1. Türk Spor Politikasını Oluşturan Unsurlar

Teşkilatlanma: Sporda tüm dallarda yanlış politikaları en aza indirmek, projeler üreterek gelişmeye katkı sağlayan, multidisiplinli temsilcilerden oluşan ve sorunlara büyük ölçekli yaklaşan spor kurumu kurulmalıdır.

Özerk Federasyonlar: Hiç kimsenin üzerinde etkilanamayacağı spor insanları ile kulüp temsilcilerinden meydana gelen tam özerk örgütten oluşmalıdır.

Tesis: Spor tesisi envanteri çıkarılmalıdır. Şehir imar planları, genel ve mevzi imar planlarında gençlik ve spor saha tesisleri için arazi ayrılması yasal düzenlemeler sağlanmalıdır. Bütün spor tesisleri, her türlü vergiden muaf tutularak bununla ilgili yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

Eğitim: Devletin sporu bir eğitim unsuru olarak benimsemesi ve kaynak ayırması gerekir. Yapılacak tesislerin her yaştaki insanların spor yapmasına olanak verilmelidir. Pilot okullarda, ilgili federasyonlarında işbirliği ile yeni projeler uygulanmalı, sporcu arama, bulma, keşfetme uygulamaları geliştirilmelidir.

Sponsorluk: Devletin spora ayırdığı kaynağın dışında özel sektörde spor faaliyetlerine katkısı sağlanmalıdır. Sponsorluğun teşviki için vergiden muafiyet ve spor için yapılan tüm bağışların ve bağışı yapanların vergilerden indirim sağlanmalıdır.

Sporcu Sağlığının Korunması: Sporcuların sosyal güvenlikleri sağlanmalıdır. Başarılı sporcu yeteneklerini geliştirmek için sporcu sağlığı ve yetenek araştırması, güç geliştirme merkezi, branş eğitim merkezleri kurulmalıdır. Engellilerin, yaşlıların mevcut tesislerden yararlanmaları sağlanmalıdır. Bu konuda yerel yönetimlere görev ve yetki verilmelidir. Yeni doping merkezleri kurulmalı ve titizlikle üzerinde durulmalıdır.

Uluslararası İlişkiler: Spor federasyonlarının taahhüt ettikleri uluslararası federasyonların istek ve talimatlarına uyum göstermeleri ve bunun için personel yetiştirilmesine dikkat edilmelidir. Uluslararası spor federasyonları ile spor kuruluşlarında görev alan spor insanların sayıları artırılmalı ve bu kişilerin eğitimine önem verilmelidir.

Spor Ortamı: Yörelere spora olan ilgileri, geleneksel sporları, spor ortamı unsur ve kaynakları göz önünde bulundurulmalıdır. Yerel spor yönetim birimleri, öncelikli sporları yeniden belirlemeli, iller ve ilçeler olarak bu tespitlerle kaynak kullanımı gerçekleştirilmelidir.

Kaynak: (Sunay, 2016a: 339-343).

Türkiye’de istenen düzeyde spor politikasının gelişmediği ve bunun da yönetim sorununa bağlı olduğu bilinmektedir. Spor politikası, spor yönetiminin ilkelerini, amaçlarını ve bu amaçlara ulaşacak yol ve yöntemleri, alt yapı, tesisler, donanım, eğitim, ulusal ve uluslararası düzeyde spor anlayışı, spor organizasyonu ve uygulama felsefesini kapsamaktadır. Spor hizmetlerine ilişkin anayasa hükümleri, ilgili kanunlar, kalkınma planlarındaki ve hükümet programlarındaki spora ilişkin hükümler maddeler spor politikalarını oluşturmaktadır (Yetim, 2018). Ancak bu hükümler dışında spor politikalarında siyasal partilerin önemli bir aktör olduğu görülebilir. Fişek’e göre devletin spor yönetimine ilişkin politikalarını incelerken, devlet olgusundan hareketle yasama, yürütme ve yargı, yerel yönetim, siyasal parti ve kamu tüzel kişileriyle bir bütün olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle Fişek tarafından 1980 yılında sporun anayasal kurumlarca denetlenmesinin bir aşaması olarak siyasal partilerin parti programları üzerinden spor yaklaşımları değerlendirilmiştir (Fişek, 1980: 306-334).

Ülkemizde spor politikasını resmi aktörler ve mevzuat dışında daha geniş kapsamlı değerlendirmeye ihtiyaç vardır. Devletin ve hükümetin planladıkları, uyguladıkları her türlü faaliyetler kamu politikasının alanına girmektedir. Kamu politikası ile ilgili karar süreçlerinde doğrudan veya dolaylı katkısı olan seçmenler, baskı grupları, bürokratlar, parlamento ve hükümetler gibi siyasal partilerde kamu politikalarında aktör olarak rol oynamaktadırlar (Çevik ve Demirci, 2012: 14). Siyasal partiler, devlet mekanizmasını ele geçirmek için kendi aralarında demokrasi ve hukuk ilkeleri çerçevesinde yarışmaktadırlar. Yani siyasal partilerin spor faaliyetlerine yönelik yaklaşımları spor politikalarının bir parçasını oluşturmaktadır. Bununla birlikte devletin her geçen dönemde faaliyet alanının genişlemesi veya çeşitlenmesi ile de spor politikası kamu politikasının çalışma konusu olmaya başlamıştır. Çünkü ülkemizde spor

politikasını oluştururken, ülke gerçeklerini ve imkanlarını planlayarak yarışma sporları için neyin, nerede, nasıl yapılacağı iyi belirlenmelidir. Spor dallarında önceliklerin belirlenmesinde, spor dallarındaki faaliyetler için temel ilkelere, tesis yapımından, malzeme seçimine, personel yetiştirilmesinden eğitime kadar esaslar spor politikası ile oluşturulmaktadır (Sunay, 2016a: 337).

2. Cumhuriyet İttifakı ve Spor Politikaları

Cumhuriyet ittifakı, 20 Şubat 2018 yılında Adalet ve Kalkınma Partisi ile Milliyetçi Hareket Partisi arasında kurulan seçim ittifakıdır. Bu iki parti 24 Haziran 2018 yılındaki genel seçimlerde birlikte hareket etmiş ve Cumhuriyet İttifakı altında seçime girmişlerdir. Milliyetçi Hareket Partisi, Cumhurbaşkanı seçiminde kendi adayını çıkarmamış ve Ak Parti'nin adayı Recep Tayyip Erdoğan'ı desteklemiştir. Bununla birlikte Büyük Birlik Partisi de Cumhuriyet ittifakına katılmış ve destek vermiştir. Cumhurbaşkanlığı hükümet modelinin ilk hükümeti olarak 66. Hükümet de Recep Tayyip Erdoğan tarafından kurulmuştur.

2.1. Adalet ve Kalkınma Partisi

Adalet ve Kalkınma Partisi, 2001 yılındaki parti programında "spor" kelimesi yer almazken, güncel parti programında, spor konusu "Gençlik ve Spor" başlığı altında değerlendirilmiştir (Aykın, 2013: 10). Adalet ve Kalkınma Partisi'nin parti programı, temel haklar ve siyasi ilkeler, ekonomik, kamu yönetimi, sosyal politikalar, dış politika başlıkları olmak üzere toplamda beş esas ilkeden oluşmaktadır. Sosyal politikalar başlığı altında trafik, kentleşme ve konut, kadın, sağlık, eğitim, kültür ve sanat, bilim ve teknoloji, çevre, yazılı ve görsel basın, aile ve sosyal hizmetler, çalışma hayatı, sosyal güvenlik ve gençlik ve spor hizmetleri incelenmiştir. Dolayısıyla gençlik ve spor hizmetleri birbirinden ayrı değerlendirilmemiş, politikalar birlikte ele alındığı görülmüştür.

Parti programında, ilk başlarda gençlerin eğitimi ve gelişiminden bahsedildikten sonra spor politikası yaklaşımı değerlendirilmiştir. Buna göre spor politikalarına yönelik yaklaşımlar yedi madde de bahsedilmiştir: (akparti.org.tr, 2023). Birinci maddeye göre, dünyanın ve Türkiye'nin gelişen ve değişen şartları dikkate alınarak yeni bir spor politikası oluşturulacağı ve spor hizmetlerinin ağırlıklı olarak yerel yönetimlere bırakılacağından bahsedilmiştir. İkinci maddeye göre, amatör ve profesyonel spor kulüplerine yerel yönetimlerin daha fazla kaynak ayırabilmeleri için gerekli yasal düzenlemeler yapılacağı belirtilmiştir. Dolayısıyla birinci ve ikinci maddeye göre, spor hizmetlerinin yerel yönetimler tarafından yerine getirilmesi yerindenlik ilkesine göre uygun görülen bir hizmet olduğu anlaşılmaktadır.

Üçüncü maddeye göre, uluslararası başarıları imza atan sporculara ve kulüplere yönelik destekler artırılarak devam edeceği ve lisanslı sporcuların sosyal güvenlik hizmetlerinden yararlanmalarına imkan tanınacağı belirtilmiştir. Diğer maddeye göre, engelli gençlerin sportif ve sosyal etkinliklere katılımlarını sağlayan projelerin uygulamaya konulacağından bahsederek dezavantajlı grupların da spor hizmetlerinden yararlanmaları gerektiği belirtilmiştir. Beşinci maddeye göre, sporcu yetiştiren eğitim kurumları, teşvik edileceği belirtilerek spor politikasını oluşturan unsurlardan biri olarak eğitim ve spor ilişkisine değinilmiştir. Altıncı maddeye göre, toplumu spor yapmaya özendirerek kampanyalar devamlılık ilkesi gözetilerek gerçekleştirileceği ve gençler öncelikli hedef kitle olarak sporcu olmak isteyen genç yetenekler, ekonomik ve sosyal yönden destekleneceği belirtilmiştir. Son maddeye göre, spor faaliyetlerinin birkaç yaygın spor dalı üzerinde yoğunlaştığı diğer spor türleriyle toplumun ilgilenmesinin önüne geçildiğinden bahsetmektedir. Buna çözüm olarak ise toplumun farklı sporlara ilgisini sağlayacak spor alanlarının halkın hizmetine sunulmasıyla aşılabacağı belirtilmiştir.

Ak Parti, 24 Haziran 2018 genel seçimleri için hazırladığı seçim beyannamesinde spor ayrı bir başlıkta incelenmiştir. AK Parti seçim beyannamesinde, gençlik ve spor hizmetlerine ilişkin 2002 yılında iktidar olduktan bu yana yaptıkları yatırımları, faaliyetleri aktardıktan sonra neler yapacağını belirtmiştir. Buna göre spora, birey ve ülke düzeyinde üst düzeyde önem verildiği aktarılmıştır. Ak Parti'nin seçim beyannamesinde spor, sağlıklı bir toplum olmanın ve sosyalleşmenin önemli bir aracı olarak tanımlanmıştır. Nitekim spor aracılığıyla, nesiller kötü alışkanlıklardan uzak kalacak ve yaşam kalitesi artarak, yeni istihdam olanaklarının oluşacağı bir ortama kavuşulacaktır. Bu ilkelerden hareketle spor yapma kültürünün yerleştirilmesi, spor hizmetlerinin kalitesi ve çeşitliliğin artırılması, sporu geniş kitlelere yaygınlaştırması, sporun her dalında daha fazla iş ve gelir imkanı oluşturmak hedeflenmiştir.

Ak Parti seçim beyannamesinde gerçekleştireceği spor politikalarına yönelik faaliyetleri için üç ayrı bir başlık açmıştır. Birinci olarak katma değeri yüksek nitelikte organizasyonlar ile mevcut altyapı etkin kullanımı sağlanacağı vurgulanmıştır. Bu ilkeden hareketle, sporun sadece fiziki değil, sosyo-kültürel faydalarının yaygınlaştırılmasına teminen insan kaynağına ve altyapı yatırımlarına devam edilecektir. Uluslararası organizasyonlarda daha başarılı sonuçlara imza atmak için spor altyapısı ve spor yapma kültürünün gelişimi devam edecektir. Yeni dönemde sporcu sayısı, sportif nitelikler ve spor tesisi gelişimine devam ederek sportif yeteneklerin erken yaşta tespitine yönelik tarama testlerine devam edeceği görülmüştür. İkinci olarak spor politikalarına yönelik, sporcu öğrencilere desteklerinin artarak devam edeceği ile ilgilidir. Bu kapsamda, uluslararası düzeyde başarılı sporcu yetiştirmek için sporcu seçme ve yönlendirme sistemlerinin geliştirileceği, uygun donanıma sahip antrenör desteği sağlanacağı ve uygun fiziksel altyapının geliştirileceğine işaret edilmiştir.

Spor, evrensel kültürün bir parçası, dünyada dili, ırkı, dini farklı insanları birleştiren bir araçtır. Ülkeler arasında gergin diplomasinin yumuşamasında spor bir araç olarak kullanılmaktadır. Sportif faaliyetler, olimpiyatlar, uluslararası sporun parçası olsa da bu oyunlar da yer alan ülkeler diplomatik alanda ön planda olmuşlardır (Sunay, 2016a: 67). Bu kapsamda Ak Parti'nin sporun uluslararası düzeyde başarılı olması için gerekli desteği sağladığı ve planlar gerçekleştirdiği görülmektedir. Bu bağlamda; Sporcu Kamp Merkezleri'nde ulusal ve uluslararası düzeyde ülkemizi temsil eden elit sporcuların yetişmesine devam edeceği, Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezlerinin (TOHM) sayısının artacağı belirtilmiştir. Ayrıca 2020 Tokyo Yaz Olimpiyat ve Paralimpik Oyunlarına daha fazla sporcu katılımı ile daha başarılı sonuçlar elde etmek amaçlanmıştır. Ulusal spor alanında ise geleneksel spor kavramına yer vermesi önemlidir. Bu kapsamda hem geleneksel hem de yeni spor mesleklerinin tanımlanarak, sertifikalandırma ile nitelikli eğitim olanaklarının artırılması için gerekli programlar oluşturulacağı vurgulanmıştır. Son ilke olarak mevcut tesislerin fiziki durumları iyileştirilecek, hem profesyonel sporcuların hem de vatandaşların erişimi ile etkin kullanım sağlanacak tedbir alınacaktır. Bu başlıkta sporda fiziki imkanlarının gelişimi ile birlikte sporda şiddet ve doping olaylarının önlenmesine yönelik spor etiğine vurgu yapılmıştır. Bu konuda bilgilendirme ve bilinçlendirme faaliyetlerine ağırlık vereceği belirtilmiştir.

2018 yılındaki genel seçimleri Ak Parti kazanmış ve spor politikaları ile ilgili önemli bir yasal düzenleme yapılmıştır. Bu bağlamda, ülkemizde spor yönetiminin iyileştirilmesi amacıyla spor kulüpleri ve spor federasyonlarının yönetim yapısında köklü değişiklik getiren kanun, 2022 yılında 7405 sayılı "Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu" yürürlüğe girmiştir. Bu yasadaki önceki spor kulüpleri, 5253 sayılı Dernekler Kanunu'na tabi olarak kurulmakta idi, bu kanunla birlikte Gençlik ve Spor Bakanlığına tescil ile tüzel kişilik kazanarak kurulacaklardır. Bu kanunla, Gençlik ve Spor Bakanlığının 2018 yılından bu yana kurumsal olarak geçirdiği zihinsel ve yapısal değişimin somut bir delili olduğu ve günün ihtiyaçları doğrultusunda reformist değişimlerle ele alındığı ileri sürülmüştür (Çolakoğlu vd., 2022: 93).

2.2. Milliyetçi Hareket Partisi

Milliyetçi Hareket Partisi'nin parti programı, 8 Kasım 2009 tarihinde 9. Olağan Genel Kurultayında "Geleceğe Doğru" ilkesi ile yenilenmiştir. Parti programında, "geleceğe Türkçe bakış, misyon, vizyon, temel değerler ve ilkeler, temel hak ve özgürlüklerin teminat altına alınması, temel hedef ve görüşlerimiz, milliyetçilik ve demokrasi, toplumsal dayanışma ve uzlaşmanın geliştirilmesi, politikalarımız ve geleceğe doğru" konu başlıkları altında politikaları sınıflandırılmıştır. Politikalarımız ana başlığı altında sosyal hedef ve politikalar kısmında gençlik ve spor alt başlığı bulunmaktadır. Bu başlıkta gençlik hizmetleri önce değerlendirilmiş daha sonra spor politikasına odaklanılmıştır. Milliyetçi Hareket Partisi, gençler için yapılacak yatırımların, Türkiye'nin geleceği açısından en önemli yatırımlar olduğu belirtilmektedir. MHP parti programının diğer parti programlarına göre spor politikalarına dair çok az yer verildiği görülmektedir (mhp.org.tr, 2023). MHP parti programına göre, milli spor politikası tanımlanmıştır: *'Sporda başarı kadar sevgi, ahlak, disiplin, azim ve gayret gibi erdemlerle toplumsal kaynaşmaya katkının ön plana çıkartılması, her alanda sporcu yetiştirmek için gerekli fiziki, teknolojik ve insan gücü alt yapısının tesis edilmesidir.'* MHP parti programına göre, yerel yönetimler ve gönüllü kuruluşların amatör spor faaliyetlerine destekler verileceği belirtilmiştir. Bununla birlikte sponsorluğu teşvik etmek amacıyla da özel sektör kuruluşlarının spora daha fazla destek olmasının özendirileceği vurgulanmıştır. Dolayısıyla spor faaliyetlerinin desteklenmesinde kamu idareleri, gönüllü kuruluşlar ve özel sektör aktör olarak belirtilerek yönetim mekanizmasının benimsendiği görülmektedir.

2018 yılı genel seçimleri için MHP hazırladığı beyannamede, spor kavramı tek bir yerde kullanılmıştır. Ak Parti ile siyasi ittifak yapması nedeniyle seçim beyannamesinin detaylandırılmadığı görülebilir. Buna göre MHP seçim beyannamesinde, yolsuzlukla mücadelenin siyaset anlayışının temel unsurlardan birisi olarak görüldüğü ve bu kapsamda da sporda yaşanan yozlaşma ve yolsuzluklara karşı etik kuralları gündelik yaşantımıza sokacak gerekli yasal düzenlemelerin olması gerektiği vurgulanmıştır.

3. Millet İttifakı ve Spor Politikaları

Millet İttifakı, 24 Haziran 2018 Genel Seçimleri için oluşturulan ittifaktır. 5 Mayıs 2018 tarihinde CHP, İyi Parti, Saadet Partisi, ve Demokrat Parti tarafından başlatılarak oluşturulmuştur. Bununla birlikte ittifaka, Demokrasi ve Atılım Partisi (DEVA) ile Gelecek Partisi de katılarak altı partinin oluşturduğu millet ittifakı oluşmuştur. 24 Haziran 2018 tarihinde yapılan genel seçimlerin sonucuna göre, TBMM'de CHP ve İyi Parti grubu yer almıştır.

3.1. Cumhuriyet Halk Partisi

Cumhuriyet Halk Partisi, "Çağdaş Türkiye için Değişim" ilkesiyle parti programını kamuoyuna sunmuştur; "Atatürk ilke ve devrimlerinin bekçisiyiz, demokrasiyi güçlendirme, kamu yönetimi, ulusal güvenlik ve dış politika, ekonomik düzen, sosyal refah devleti" konu başlıkları altında politikaları sınıflandırılmıştır. CHP, spor faaliyetlerine ilişkin hükümleri, sosyal refah devleti başlığı altında değerlendirmiştir.

CHP'nin parti programına göre genel olarak spor politikaları on üç madde de açıklanmıştır (chp.org.tr/, 2023). Buna göre, sporun her yaşta herkes tarafından düzenli olarak yapılması ve sağlıklı bir yaşam biçimi olarak benimsenebilmesi için gerekli fiziki ortamın geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla yerel yönetimlerin ve gönüllü sivil toplum kesimlerinin katkılarının destekleneceği ve evrensel spor kültürünün ülkemizde de yaygınlaşmasının sağlanacağı belirtilmiştir. Diğer maddeye göre, gençlik ve spor kulüpleri kendi mevzuatına kavuşturulacağı, spor federasyonlarının demokratik, denetime açık, aktif, şeffaf ve katılımcı bir anlayış içerisinde özerk olarak örgütlenmelerinin destekleneceği belirtilmiştir. Yine spor yönetimine ve

örgütlenmesine ilişkin olarak tüm spor branşlarının ve örgütlenmelerinin temsil edildiği “Ulusal Spor Konseyi” kurulacağı vurgulanmıştır. Sporun eğitim boyutuyla ilgili ilk ve orta eğitimde spor ders kitabı hazırlanarak gençlere yönelik bu alanda teorik bilgilendirme imkânı sağlanacağı belirtilmiştir.

Spor politikalarının geliştirilmesi açısından kitle sporu, herkes için spor önemli bir alandır. Kitle sporu, fiziksel ve ruhsal dinçlik düzeyini geliştirmek için yapılan doğal ve örgütlü katılımlı her türlü fiziksel etkinlik olarak tanımlanmaktadır. Kitle sporunda başlıca amaçlar, eğlenmek, dinlenmek, sosyalleşmek, günlük toplumsal hayatın stresinden uzaklaşmak, dolayısıyla fiziksel ve ruhsal sağlığı korumak veya düzeltmek olduğu görülmektedir (Ak, 2017: 56). CHP’de parti programında kitle sporundan bahsetmektedir: *‘Okul ve üniversite ortamlarında sportif faaliyetlerin çoğaltılması, başta atletizm olmak üzere kitle sporlarının ve spor yapma bilincinin yaygınlaşması amaçlanmıştır.’* Herkes için spor ilkesinden hareketle çalışan insanların spor yapma ortamı sağlanması amacıyla kamu ve özel işletmeler tarafından spor tesislerinin yapılması, spor tesisinin engelliler tarafından da kullanılabilir hale getirileceği vurgulanmıştır. Spor tesislerinin yapımı, planlanması ve hizmet üretmeye yönelik programlanması, her düzeydeki yöneticiler için güncelliğini koruyan konudur. Çünkü spor ortamının oluşmasında spor salonları önemli araçlardır. Spor tesislerinin verimli kullanılması hem sporcu yetiştirilmesinde, hem de beşeri kaynakların üretimindeki verimliliklerin artırılması açısından önemlidir (Ak, 2017: 188).

Yerel yönetimlerin, özel kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde, spora daha çok kaynak aktararak, geniş kitlelerin toplu spor yapabilmeleri, Çocuk Esirgeme Kurumu’na bağlı yurtlarda barınan tüm çocukların, Ceza ve Tevkif evlerindeki hükümlü ve tutukluların spora aktif olarak katılmaları destekleneceği vurgulanmıştır. Dolayısıyla CHP parti programına göre, herkes için spor ilkesinden hareketle ilk öğretimden üniversitelere, çalışanlara, çocuk esirgeme kurumuna bağlı yurtlardaki barınan çocuklara, ceza ve tevkif evlerindeki hükümlü ve tutukluların spor faaliyetlerinden yararlanması amacıyla tesisleşmenin ve desteklerin olacağı belirtilmiştir.

Yetenekli çocuk ve gençlerin tespiti ve aktif spora katılımları için ülke genelinde düzenli olarak “Sportif Yetenek Taraması” yapılacağı vurgulandıktan sonra gelecek vadeden çocuklara ilgili spor dallarında maddi ve manevi her türlü destek sağlanacağı belirtilmiştir. Diğer bir spor politikası konusunda, sporun kitlelere yaygınlaştırılması ve teşvik edilmesi faaliyetlerinde devletin duyarlı olacağı ve buna göre altyapı hizmetlerinin genişletilerek amatör sporun geliştirilmesine ve kaynak ayrılmasına önem verileceği belirtilmiştir. Spor dalları tek tür dallarda değil, her türünün eğitim sistemi içinde yer alması sağlanarak öğrencilerin bu sporlara katılımın kolaylaştırıcı ve özendirici koşullar olacağı belirtilmiştir.

Spor organizasyonlarının uluslararası alanda başarı göstermesi amacıyla uluslararası normlara uygun standartlarda tesislere ve alt yapıya ağırlıklı destekleneceği vurgulanmıştır. Ülkemizde olimpiyat oyunlarının düzenlenmesi için bir stratejik eylem planı hazırlanarak uygulamaya konulacağı belirtilmiştir. Bununla birlikte uluslararası tanıtım ve spor kapsamında CHP seçim beyannamesinde “olimpizm” kavramını kullanmıştır. Olimpik Anlaşma, olimpizmin temel ilke, kural ve kanunların Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından kanunlaşmış şeklidir. Uluslararası Olimpiyat Hareketinin temel yasası olan Olimpik Anlaşma’da olimpizmin temel prensipleri yer almaktadır. Bu kapsamda olimpizm, bir gruba, bir sınıfa, insana, millete, bir ırka hizmet etmez, tüm insanlığa, her sınıf, her renk, ırk, din ve ülkedeki insana hizmet etmektedir (Sunay, 2016b: 70). CHP parti programına göre, “Spor Etik Kurulu” etkinleştirilecek yani spor müsabakalarında; şiddet ve etik dışı toplu davranışların önlenmesi, sporda centilmenliğin özendirilmesi, sporun evrensel ruhunun ve kültürünün yaygınlaşması hedeflenmiştir.

2018 yılı genel seçimleri için CHP’nin hazırladığı seçim beyannamesinde, spor politikalarına yönelik ayrı bir başlık açılmıştır. Bu başlıkların parti programlarındaki spor politikalarının

kapsamı ve içeriği kadar geniş olduğu görülebilir. Seçim beyannamesinde, yasal ve kurumsal düzenlemeler, tesisleşme, eğitim, şeffaf ve adaletli yönetim ve uluslararası tanıtım etkinlikleri başlıkları sıralanmıştır.

Tablo 2. CHP'nin Seçim Beyannamesi ve Spor Politikaları

Yasal	Kurumsal	Tesisleşme	Eğitim	Spor Gelirlerinde Şeffaflık, Adalet	Uluslararası Tanıtım
Sporda şiddet yasasını yeniden düzenleme	Hukuk fakültelerinde Spor hukuku ABD	Kitle sporunun yaygınlaşması, yerel yönetimlerle işbirliği	Yeni sporcu yetiştirme anlayışı ve eğitim sisteminde düzenleme	Federasyonlara kaynak aktarımını kişisellikten kurtarmak	Olimpiyatların ülkemizde düzenlenmesi ve stratejik eylem planı
Sosyal güvence, sendikal haklar	Milli Olimpiyat ile Paralimpik Komitesi düzenleme	Kamu kurumlarında çalışanlar için spor tesisi	Gençlerin eğitim ve spor kariyerlerini birlikte geliştirme	Federasyonlara mali bağımsızlık, şeffaf denetim	Dünya standartlarında spor tesisi, spor turizmi
DMK'da spor hizmetleri sınıfı	Fırsat eşitliği için kurumsal düzenleme	Özel sektör teşviki	Bölge spor liseleri açılması	Ödül yönetmeliği hakkaniyet temelinde düzenlenecek	Paydaşlar arasında uyum, fair play anlayışı, olimpizm ruhu
Ulusal-uluslararası spor hukuku uyumu	Anti doping ajansı kurulacak	Engelsiz spor alanları	Spor kulüplerine kamu desteği	Yasal bahis gelirleri hakkaniyetle dağıtılacak	

CHP'nin seçim beyannamesindeki spor politikalarını mevcut siyasi iktidarın yanlış veya eksik bulunduğu alanlar üzerinde ağırlık vermiştir. Örneğin passolig ve e-bilet uygulamalarının kaldırılacağı belirtilmiştir. CHP seçim beyannamesinde, spor politikalarında özellikle yeni hukuki ve kurumsal düzenlemeler, eğitim anlayışı geliştirmeye yönelik kararlar almaktadır. CHP'nin siyasal parti programı ile seçim beyannamesi, spor politikaları ve faaliyetleri detaylı şekilde sıralanmıştır. Ancak bu tür politikaların, ilkelerin ve işbirliğinin hayata geçirilmesi için hukuki, politik, eğitsel birçok boyutuyla ele alındığında bu politikaların ne zaman ve nasıl uygulanacağı tartışmaya açık bir alan oluşturmuştur.

3.2. İyi Parti

2017 yılında kurulan İyi Parti programında, “iyi bir Türkiye, demokrasi ve hukuk, toplum, kamu yönetimi, iç ve dış güvenlik, kurumlar, dış politika ve hedeflerimiz” üst başlığı altında politikalarını sınıflandırmıştır. Parti programında spor politikalarına yönelik içerik ise toplum başlığında spor kavramı ile belirtilmiştir. İyi parti programında spor başlığı dışında birçok alt başlıkta sporla ilgili hizmetlere yer verilmektedir. Örneğin, “medya” başlığında, spor kanallarında, amatör sporlara ve tüm branşlara yer verilmesi teşvik edileceği belirtilirken “temel eğitim” başlığında, okulların fiziki şartları iyileştirilerek spor ve sanata yönelik eğitimler

destekleneceği belirtilmektedir. İlk olarak parti programında sporun, gençliğin fiziksel, zihinsel, sosyal gelişiminin tamamlanmasında önemli bir araç olduğu gençlerin kötü alışkanlıklardan korumak için Türk sporunun geliştirilmesi adına Türk sporunu ihtiyaç, ihtisas ve liyakatle yönetilecek şekilde tek bir yasa altında yeniden yapılandıracağı vurgulanmıştır. Parti programında spor politikalarına yönelik hedefler ise şunlardır: (iyiparti.org.tr/, 2023)

1. Sporun temeli olan federasyonların alt yapıları tamamlanmadan, özerklik ve bağımsızlık adı altında, iş göremez halde bırakılmaları önlenecektir.
2. Toplumdaki önemine binaen Futbol Federasyonunun teşkilat, yönetim ve delegasyon yapısı yeniden yapılandırılacaktır. Seçim sistemi ve delege yapısı değiştirilecektir.
3. Kulüpler birliği tüm Futbol liglerini kapsayacak bir yapıya kavuşturulacaktır.
4. Toplumda "fair play" ve "olimpizm" anlayışı teşvik edilecek, Türkiye milli olimpiyat komitesine işlerlik kazandırılacak ve olimpiyatların Türkiye'ye kazandırılması için tüm devlet imkânları seferber edilecektir.
5. Sporda şiddeti ve etik olmayan davranışları önlemek amacıyla tüm tedbirler bakanlığın koordinesinde ilgili kurumlarca alınacaktır.
6. Türkiye'de spor kulüpleri yasası çıkartılarak amatör ve profesyonel tüm spor kulüplerinin etkin ve verimli bir şekilde faaliyetlerini sürdürmeleri sağlanacaktır.
7. Sporda sponsorluk ve Türk sporuna tesis kazandırma gayretleri teşvik edilecektir. Sponsorlara vergi muafiyeti getirilecek, tesis yaptıran hayırsever yurttaşların isimleri tesislere verilerek onurlandırılacaktır.
8. Türkiye'de sporun yaygınlaştırılması için aile-okul-kulüp üçgeninde iş birliği geliştirilecektir.
9. Partimizin asıl hedefi hareketsiz, sağlıksız, özgüvensiz ve mutsuz toplumu aktif, sağlıklı, öz güvenli, sosyal ve mutlu bir topluma dönüştürmektir. Bunun için her yaştaki vatandaşlarımızın spor yapması sağlanacaktır.
10. Türk milletinin farklı kesimlerini spor yolu ile bir araya getirerek birbirlerini tanımalarını sağlamak, ön yargıların yıkılması ve sosyal bütünleşmenin sağlanması ilkelerimizdendir.
11. Ülkemizin her yerinde hem halkın hem de faal sporcuların her türlü sporu yapmalarına imkan sağlayan, BESYO ve Spor Bilimleri Fakültesi mezunlarının istihdam edildiği spor tesisleri kurulacaktır.
12. Türk sporunun ilk basamağı olan amatör kulüpler ve spor dalları desteklenecektir.
13. Engelli bireyler için spor imkânları ülkenin her yerinde geliştirilecek ve yaygınlaştırılacaktır.
14. İlk ve orta öğretim çağında eğitim gören öğrencilerin sporda başarılı olabilmeleri için projemiz ve temel prensibimiz "Yetenek Seçimi" dir. Yetenekli çocuklar ve gençlerin tespiti, aktif spora yönlendirilmeleri ve spor yapan çocukların takibi için ulusal veri tabanı oluşturulacaktır.
15. İlk ve orta öğretim çağındaki gençlerin yetenek tespiti ve spora yönlendirilmelerinin yanı sıra branşlara yönlendirilen sporcu gruplarının yetiştirilmesi, eğitimcilerinin görevlendirilmesi ve buna ilişkin tesislerin yapılması partimizin spordaki ana hedef ve projesidir.
16. Her türlü spor müsabakasına girişleri kolaylaştırıp, teşvik edecek özendirici tedbirleri almak ve katılımı azaltan uygulamalardan vazgeçmek prensibimizdir.
17. Türk sporunun havza ve arşivini oluşturacak, nesiller arasındaki kopukluğu ortadan kaldıracak devlet spor müzesi ve bilgi bankası kurularak milletimizin hizmetine sunulacaktır.

İyi Parti programına göre, sporun desteklenmesi hususunda genel nitelikte ilkeler açıklanmıştır. Türk spor politikasını oluşturan unsurlardan biri de sponsorluktur ve partiler arasında

programında sadece İyi Parti sponsorluktan bahsetmiştir. Sponsorluk aracılığıyla devletin spora ayırdığı kaynağın dışında özel sektöründe spor faaliyetlerine katkısı sağlanacak ve spordaki başarılar daha da artabilecektir (Sunay, 2016a: 341).

İyi parti 2018 yılındaki genel seçim bildirgesinde spora ayrı bir başlık açmıştır. CHP'nin seçim beyannamesinde belirttiği gibi passolig uygulamasının kaldırılacağı vurgulanmıştır. Spor yönetimi hususunda ise Türk sporunun yeniden yapılandırılacağı, örgütleneceğinden bahsedilmiş ve bunun için de yasal düzenlemeler gerekli görülmüştür. Spor siyaset ilişkisine değinilmiş ve mevcut yanlışların düzeltilmesi için sporun özerkliği ve siyasetten ayrılacağı ilkesi vurgulanmıştır.

Diğer partilerin seçim beyannamesi veya parti programlarında olduğu gibi İyi Parti'de sporun uluslararası boyutu değerlendirilmiştir. Bu kapsamda Olimpiyatlarda Türk Bayrağını dalgalandırmak amacıyla Olimpiyat Stratejisi hazırlanacağı ve bu strateji çerçevesinde Türkiye Milli Olimpiyat Milli Komitesi bünyesinde ayrı bir yapılanma tesis edileceği belirtilmiştir. Spor politikalarının unsurlardan biri olarak sporun tesisleşmesi için amatör Spor Kulüpleri'nin destekleneceği, aynı ve nakdi teşvikler verileceği belirtilmiştir. Diğer partilerden ayrı olarak İyi Parti'nin Spor Bilimleri Fakültesi mezunlarının istihdamına yönelik planlar geliştirdiği görülebilir. Bu kişilerin de istihdama olanaklarını artırmak hem de sporun yaygınlaşması amacıyla ülkenin her yerinde hem halkın hem de sporcuların her türlü sporu yapmalarına imkân sağlayan, Spor Bilimleri Fakültesi mezunlarının istihdam edildiği spor tesisleri kurulacağı planlanmıştır. Sporun politikalarından eğitim boyutuyla ilgili olarak çocukların ve gençlerin spora özendirileceği, ilk ve orta öğretim çağındaki gençlerin yetenekleri tespit edilerek spora yönlendirileceği vurgulanmıştır. Daha geniş bir ifadeyle, sporcu gruplarının yetiştirilmesi, eğitimcilerinin görevlendirilmesi ve buna ilişkin tesislerin yapılacağı belirtilmiştir.

Spor politikalarını oluşturan unsurlarından biri de özerk federasyonlardır. Spor federasyonları, hiç kimsenin üzerinde etkili olamayacağı spor adamları ile kulüp temsilcilerinden oluşan ve kendi dinamiği içinde tam özerk bir yapıyı ifade etmektedir. Nitekim, demokrasi ile yönetilen gelişmiş ülkelerde devlet, sporu organize eder, gerektiğinde yardım yapar, kontrol eder, ihtiyaç halinde tesisini kurarak denetlemektedir (Sunay, 2016a: 339). İyi Parti'de seçim beyannamesinde özerk federasyonları hayata geçirmek amacıyla Türkiye Futbol Federasyonu olmak üzere bütün federasyonların seçiminde spor yöneticilerinin ve lisanslı tüm faal sporcuların katılacağı bir sistem oluşturulacağı vurgulanmıştır. İyi Parti'nin spor politikalarında diğer partilerden ayıran önemli farklarından biri de Türk sporu kavramını kullanarak onu vurgulamasıdır. Bu kapsamda ilk defa bir parti beyannamesinde yabancı oyuncular için transferlerine kriter ve sınırlamalar getirileceğinden bahsetmiştir.

4. Cumhuriyet ve Millet İttifakı'nın Spor Politikaları Üzerine Değerlendirme

AK Parti, parti programında spor politikalarına daha somut, net açıklamalarla geniş şekilde yer verirken MHP parti programında spor politikalarına yönelik yaklaşımı sınırlı kalmıştır. AK Parti, seçim beyannamesine göre sporun uluslararası düzeyde başarı göstermesi amacıyla sporcudan spor tesislerine ve yatırımlarına kadar önem vermektedir. MHP seçim beyannamesini oldukça kısa tutmuş ve spor politikalarına yönelik herhangi bir başlık açmamıştır. Dolayısıyla Cumhuriyet İttifakı'nın spor politikalarına yönelik yaklaşımlarını parti programları ve seçim beyannameleri üzerinden ortak yönlerini belirlemek zorlaşmaktadır. MHP, siyasette, kamu yönetiminde, medya ve iş dünyasında, sporda, sanatta ve toplumsal hayatın her alanında etik ilkelerin olması gerektiğini belirtmiştir. Sporu ayrı bir konu ve başlık olarak değerlendirmemiştir.

Millet İttifakı'nın seçim beyannameleri incelendiğinde spor politikalarının tutarlı olduğu ve içeriklerinin benzeştiği ve spor politikası araçlarının güçlü olduğu görülebilir. Her iki partinin de spor politikaları unsurlarını oluşturan teşkilatlanma, özerk federasyonlar, tesis, eğitim,

sponsorluk, sporcu sağlığının korunması, uluslararası ilişkiler, spor ortamı (Sunay, 2003) gibi faktörleri dikkate alarak politikalarını detaylandırmışlardır. Ancak Millet İttifakı'nın seçim beyannamesi ve parti programlarındaki spor politikaları unsurları incelendiğinde çoğunlukla dilek ve temenni boyutunda kaldığı da ileri sürülebilir.

Türkiye'de 6222 sayılı sporda şiddet ve düzensizliğin önlenmesine dair kanunla Türkiye Futbol Federasyonu tarafından 2014 yılında passolig uygulamasına geçilmiştir. Bu uygulama ile kağıt bilet girişlerine son verilerek kişilere özel basılan kart ile olay çıkartan tarafların yerleri kolay şekilde tespit edebilme fırsatı oluşmuştur. CHP ve İyi Parti, öncelikle passolig uygulamasına son verileceğini belirtmişlerdir. Bunun gerekçesi seçim beyannamelerinde yer almamaktadır. Nitekim bazı CHP'li yöneticilere göre, passolig uygulaması tribünleri ve taraftarları baskı altına alan bir araç olduğu düşünöldüğünden bu duruma son verileceği ileri sürölmektedir (URL-1). Yine her iki parti seçim beyannamesinde, sporun yeniden yapılandırılacağı, yasal ve kurumsal düzenlemelerin gerekliliği, Olimpiyatlar için stratejik planlara ihtiyaç olduğu, tesislerin yapılandırılması ve sporcunun yetiştirilmesi amacıyla tarama testlerine ve eğitime önem verilmesi gerektiği şeklinde sıralanmıştır.

Tablo 3. Parti Programlarında Spor Politikalarının Karşılaştırılması

Politikalar	AK Parti	MHP	CHP	İYİ Parti
Yasal düzenleme ihtiyacı	✓	-	✓	✓
Spor yönetiminde yeniden yapılanma ihtiyacı	-	-	✓	✓
Amatör spor kulüplerinin desteklenmesi	✓	✓	✓	✓
Dezavantajlı grupların desteklenmesi	✓	-	✓	✓
Herkes için spor	✓	-	✓	✓
Farklı branşlarda spor	✓	-	-	✓
Uluslararası spor organizasyonu ve başarısı	✓	-	✓	-
Yerel yönetimlerin desteklenmesi	✓	✓	✓	-
Kamu idareleri, özel sektör ve stklar ile işbirliği	-	✓	✓	✓
Kadınlara yönelik sportif faaliyetler, tesisler	-	-	-	-
Erken dönemde yetenek tarama testleri	✓	-	✓	✓

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, Cumhuriyet İttifakı olarak Ak Parti ve MHP'nin ortak yönleri yerel yönetimlerin spor hizmetlerini desteklemesi ve amatör kulüplerin desteklenmesi hususunda programlarında yer vermişlerdir. Millet ittifakı olarak CHP ve İyi Parti'nin ortak yönleri ise, spor faaliyetlerine yönelik yasal düzenleme ihtiyacı olması, spor yönetiminde yeniden yapılanma (Ulusal Spor Konseyi kurulması, Futbol Federasyonunun teşkilat, yönetim ve delegasyon yapısı yeniden yapılandırma), amatör kulüplerin desteklenmesi, herkes için spor, erken dönemde yetenek tarama testleri, dezavantajlı grupların desteklenmesi, kamu idareleri,

özel sektör ve spor faaliyetleri ile ilgili sivil toplum örgütleri işbirliği kapsamında birlikte programlarında yer vermişlerdir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş aşamasında genel olarak spor, özellikle de kadınların spora dahil edilmeleri çağdaşlaşma projesinde önemli bir adım olarak görülürken (Çanşen, 2015: 39) her iki ittifak grubunda kadınların spor yapmalarının teşvik edilmesi veya spor tesislerinin geliştirilmesi hususunda herhangi bir maddeye rastlanılmamıştır.

AKP, CHP ve İyi Parti'nin sporda yetenekli sporculara ulaşmak amacıyla erken tarama testlerine önem verdikleri görülmektedir. Sporda, sanatta, eğitimde ya da farklı alanlarda en iyilerin yani yetenekli kişilerin belirlenmesi başarılı olabilmenin şartlarından birisidir. Bu nedenle özellikle uluslararası başarı için nitelikli insan gücü olan ihtiyaçtan dolayı spor alanında 1960'ların sonu ve 1970'lerin başında Doğu Avrupa ülkeleri tarafından yetenek seçimi uygulanmıştır. Daha sonra tüm ülkelerde ulusal yetenek belirleme ve gelişim programları oluşturulmuştur (Ak, 2017: 145). Dolayısıyla ülkemizdeki siyasal partilerde yetenekli sporcu belirleme politikalarının sürdürülebilirliği çerçevesinde parti programları ve seçim beyannamelerinde vurgulamışlardır.

Bununla birlikte ittifak grubundaki partilerin benzer ve farklı yaklaşımları detaylandırılabilir. Ak Parti ve MHP'nin parti programları incelendiğinde, spor politikalarına yönelik benzer yönlerinden biri her iki partinin de gençlik ve spor hizmetlerini, sosyal politikalar başlığı altında değerlendirmesidir. Her iki partide, öncelikle gençliğin eğitim, sağlık, sosyal açıdan desteklenmesi gerektiğini vurguladıktan sonra spor politikalarını açıklamışlardır. Spor politikalarında benzer olan özellikler ise, yerel yönetimler tarafından amatör spor kulüplerinin destekleneceğinin belirtilmesidir. MHP'nin parti programında, spor politikalarını Ak Parti kadar detaylandırmamıştır. Her iki partinin de spor politikalarına yönelik farklı yaklaşımında MHP'nin milli spor politikası ilkesi dikkat çekmektedir. MHP'nin spora daha fazla destek sağlanması hususunda özel sektör kuruluşlarının desteğini belirtmesi önemli bir farklılıktır. Ak Parti programına göre spor hizmetlerinin ağırlıklı olarak yerel yönetimlere bırakılacağı belirtilirken özel sektörün desteğine ihtiyaç olduğu veya desteklerinin özendirileceğine dair açıklamalar yer almamıştır. Ak Parti programına göre, engelli gençlerin spor faaliyetlerini katılımını artıran projelerden bahsederken MHP'de böyle bir sosyal yapıya yönelik değerlendirmeler bulunmamaktadır.

Millet İttifakı kapsamında CHP ve İyi Parti'nin parti programları incelenmiş ve spor politikalarına yönelik benzer yönleri olduğu gibi bazı farklılıklarda tespit edilmiştir. Her iki partinin de spor politikalarına yönelik parti programlarında geniş şekilde yer vermişlerdir. Engelli bireylerin sportif faaliyetlerinin desteklenmesi, spor kulüpleri yasasının çıkartılması, spor kulüplerinin desteklenmesi, sporda şiddet ve etik dışı unsurları önlemek, sporun halka ulaştırılması ve uluslararası organizasyonlarda temsil edilmesi, spor tesislerinin yaygınlaştırılması gibi benzer unsurları oluşturmaktadır. İki programdaki farklılıklara göre, İyi partinin Türk sporunu desteklemek vurgusuyla MHP'nin milli spor politikasını çağrıştırmaktadır. İyi parti programına göre, spor yönetimine dair politikalar detaylandırılmıştır. Bu kapsamda İyi parti programına göre, BESYO ve Spor Bilimleri Fakültesi mezunlarının istihdam edildiği tesislerin kurulacağından bahsederek bu konuda eğitim ve istihdam olanaklarına katkı sunmaktadır. İyi partiye göre, spor, kültürel bir unsur olarak görülmekte bu nedenle Türk sporunun nesiller boyunca aktarılması amacıyla devlet spor müzesi, bilgi bankası kurulmasından bahsedilmiştir. CHP parti programına göre, spor faaliyetlerinin desteklenmesi hususunda yerel yönetimler önemli bir aktör olarak sayılırken İyi Parti, yerel yönetimlere böyle bir işlev yüklememiştir.

Sonuç

1982 Anayasası 59. maddesinde devletin spor politikası oluşturmasına yönelik hüküm bulunmaktadır. Dolayısıyla bu hükümlülükle beraber günümüzde spora olan ilginin artması ve öneminin anlaşılması ile siyasal partilerde, parti programlarında ve seçim beyannamelerinde sporla ilgili ayrı bir başlık açılmasına sebep olmuştur. Spor politikaları, örgütlenme, özerk federasyon, tesislerin yapımı, eğitim, sponsorluk, sporcu sağlığının korunması, uluslararası ilişkiler, spor ortamı konularını kapsamaktadır. Siyasal partiler de spor politikalarına bu politika konuları kapsamında seçim beyannamelerinde, siyasal parti programlarında yer vermişlerdir. Ancak spor politikalarındaki bu konuların bazıları siyasal partiler tarafından ayrıntılı incelenirken bazı partiler tarafından spor unsurunun detaylandırılmadığı görülmüştür.

Cumhur ve Millet İttifakı'nın spor politikalarını analiz etmek, Türk spor politikalarının geleceği açısından önemli bir unsurdur. Ülkemizde siyasal partilerin spor politikalarına yönelik öncelikle hedeflerin temenni ve dilek olmanın ötesine taşınmalıdır. Spor politikalarının uygulanması için spor yönetiminde finans ve sponsorluk uygulamalarına da yönelmeleri gerekmektedir. Sporun konusu insandır dolayısıyla devletin spor politikasını geliştirilmesi amacıyla birçok uzman kişinin katkılarıyla kamu yararı çerçevesinde hareket etmelidir. Sporun teşvik edilmesi ve geliştirilmesine katkı sağlamak amacıyla spor bilimleri mezunlarının istihdam olanakları arttırılmalı ve sporcuların sosyal güvenlikleri sağlanmalıdır. Gerekirse spor tesislerinde, yerel yönetimlerde spor uzmanı kişilerin istihdamı mevzuat çerçevesinde şarta bağlanmalıdır. Sporun uluslararası boyuttaki ekonomik, kültürel, siyasal birçok unsuru dikkate alınarak olimpizm ilkesi çerçevesinde stratejik planlar yapılmalıdır. Sporun amacı topluma hizmettir ve bu nedenle spor, siyaset üstü bir konu olarak görülmelidir. Yani devletin spor politikası da bir eğitim politikası, sağlık politikası, güvenlik politikası gibi görülerek siyasal ideolojilerden bağımsız sürdürülebilir ilkelere göre hayata geçirilmelidir. Spor tesislerinin yapımına karar verirken merkezi ve yerel yönetim işbirliği çerçevesinde yöresel ihtiyaçlara uygun hareket edilmelidir. Bununla birlikte spor tesislerinin yapımını kolaylaştırmak amacıyla vergiden muaf tutulma gibi teşvik sisteminin yasal düzenlemelerle iyileştirilmesi gerekmektedir. Sporun yöresel ihtiyaçlara hızlı şekilde yanıt verebilmesi içinde yerel yönetimlere bu konuda verilen yetki ve sorumluluk çerçevesinde kaynak desteği sağlanmalıdır. Spor dallarının gelişimine katkı sağlayarak performans esaslı veya yarışmaya dayalı değil, herkes için spor ilkesinde hareketle tesis veya eğitim merkezleri desteklenmelidir. Dolayısıyla ülkemizde siyasal partiler, spor politikalarını halkın, kamu kuruluşlarının ve sporla ilgili sivil toplum örgütlerinin katılımıyla daha sistematik ve stratejik şekilde planlayıp, uygulayabilirler.

Kaynakça

Adalet ve Kalkınma Partisi Seçim Beyannamesi 2018, <https://www.akparti.org.tr/media/quhdqtia/24-haziran-2018-cumhurbaskanligi-secimleri-ve-genel-secimler-secim-beyannamesi-sayfalar.pdf>, Erişim Tarihi: 02.03.2023.

Adalet ve Kalkınma Partisi, <https://www.akparti.org.tr/parti/parti-program%C4%B1/%C4%B1-giri%C5%9F/>, Erişim Tarihi: 28.02.2023.

Ak, A. (2017). Türk Sporunda Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Ankara: Spor Yayınevi ve Kitabevi.

Atasever, A. (2003). Siyasal Parti Programlarında Spor Politikaları. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

- Aykın, G. (2013). Meşrutiyetten Günümüze Türkiye’de Spor Politikaları Ve 1980 Sonrası Parti Ve Hükümet Programları İle Kalkınma Planlarında Sporun Yeri. Akademik Bakış Dergisi, 38, 1-16.
- Cumhuriyet Halk Partisi Seçim Bildirgesi 2018, <https://chp.org.tr/yayin/2018-secim-bildirgesi/Open>, Erişim Tarihi: 03.03.2023.
- Cumhuriyet Halk Partisi, <https://chp.azureedge.net/1d48b01630ef43d9b2edf45d55842cae.pdf>, Erişim Tarihi: 28.02.2023.
- Çanşen, E. (2015). Türkiye Cumhuriyetinin Spor Politikaları. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 17 (1), 33-48.
- Çevik, H. ve Demirci, S. (2012). Kamu Politikası. Ankara: Seçkin Yayın.
- Çolakoğlu, T., Özbey, Ö., ve Doğan, D. (2022). 7405 Sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanununun Kamu Politikası Çerçevesinde Değerlendirilmesi. Avrasya Spor Bilimleri ve Eğitim Dergisi, 4(1), 80-95.
- Doğu, A. (2013). Yakın Dönem Gençlik ve Spor Politikalarının Değerlendirilmesi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Ekmekçi, R. (2016). Spor Yönetimine Giriş: Temel Konular. Ed. Nejat Basım, Metin Argan. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Esen, Ş., Akça, Y., Özer, G. (2018). 24 Haziran 2018 Genel Seçimlerinde Siyasi Parti Beyannamelerinde Spora Yaklaşım. 3. Uluslararası Avrasya Spor Eğitim ve Toplum Kongresi, Mardin, 15-18 Kasım 2018, 714-719.
- Fişek, K. (1980). Spor Yönetimi, Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınevi.
- Gök, Y., ve Sunay, H. (2010). Türkiye ve Fransa’da Uygulanan Spor Yönetiminin Kamu Yönetimi Açısından Karşılaştırılması. Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 7(1), 7-16.
- İyi Parti Programı, <https://iyiparti.org.tr/storage/img/doc/iyi-parti-guncel-parti-program.pdf>, Erişim Tarihi: 28.02.2023.
- İyi Parti Seçim Bildirgesi 2018, https://im.haberturk.com/images/others/2018/05/30/YParti_SeimBeyannamesi.pdf, Erişim Tarihi: 02.03.2023.
- Kapani, M. (2012). Politika Bilimine Giriş. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Milliyetçi Hareket Partisi Seçim Beyannamesi, https://www.mhp.org.tr/usr_img/mhp2007/kitaplar/24haziran2018_secim_beyannamesi_tam_web.pdf, Erişim Tarihi: 02.03.2023.
- Milliyetçi Hareket Partisi, https://www.mhp.org.tr/usr_img/mhp2007/kitaplar/mhp_parti_programi_2009_opt.pdf, Erişim Tarihi: 28.02.2023.
- On Birinci Kalkınma Planı 2019-2023, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/On_Birinci_Kalkinma_Planı-2019-2023.pdf, Erişim Tarihi: 05.04.2023.
- Sunay, H. (2003). Türk Spor Politikasına Analitik Bir Bakış. Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 1(1), 39-42.

Sunay, H. (2016a). Spor Yönetimi. Ankara: Gazi Kitapevi. 2. Baskı.

Sunay, H. (2016b). Sporda Organizasyon. Ankara: Gazi Kitapevi. 2. Baskı.

Uçar, A., ve Şemşit, S. (2019). Avrupa Kentsel Şartı Bağlamında Türkiye'deki Spor ve Rekreasyon Politikalarının Analizi. Şehir ve Şehir Yönetimi . Ed. Rasim Akpınar, Kamil Taşcı, Volkan İdris Sarı, Ankara: Nobel Yayınevi.

URL-1, <https://www.politikyol.com/chpli-kayadan-passolig-cikisi-passolig-uygulamasindan-vazgecilecek-mi/>, Erişim Tarihi: 05.04.2023.

Yetim, A. (2000). Sporun Sosyal Görünümü. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 1, 63-72.

Yetim, A. (2018). Yönetim ve Spor. Ankara: Berikan Yayınevi.